

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 339/2016-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. mája 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Slobodníkom, Štúrova 20, Košice, pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 Co 112/2012 zo 17. júla 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. marca 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského

súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 19 Co 112/2012 zo 17. júla 2014 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ [v trestnom konaní po vznesení obvinenia vzatý do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) a písm. c) zákona č. 301/2005 Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a následne po zastavení trestného konania z dôvodov, že (i) bolo nepochybné, že skutok, pre ktorý sa viedlo trestné stíhanie, sa nestal a (ii) skutok nebol trestným činom a nebol dôvod na postúpenie vecí] je účastníkom konania (na strane navrhovateľa) vedeného proti Slovenskej republike v spore o zaplatenie sumy 4 000 €. Predmetnú sumu si nárokuje ako odškodnenie za spôsobenú psychickú ujmu, obmedzenie základných práv a slobôd a odškodnenie za možnú ušľú mzdu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“).

Prvostupňovým súdom bol návrh sťažovateľa zamietnutý, proti čomu sa sťažovateľ odvolal. Prvostupňové rozhodnutie bolo napadnutým rozhodnutím krajského súdu potvrdené.

Proti napadnutému rozhodnutiu podal sťažovateľ na ústavnom súde sťažnosť, ktorá bola uznesením sp. zn. I. ÚS 717/2014 z 13. mája 2015 odmietnutá pre neprípustnosť (ďalej len „predchádzajúca sťažnosť“), pretože sťažovateľ podal v tom čase súbežne s predchádzajúcou sťažnosťou proti napadnutému rozhodnutiu aj dovolanie.

Dovolanie bolo Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) odmietnuté ako procesne neprípustné.

Sťažovateľ po rozhodnutí o dovolaní podal na ústavnom súde ďalšiu (túto) sťažnosť namietajúc v nej napadnuté rozhodnutie krajského súdu a tvrdiac, že „[r]ozsudkom okresného súdu, ktorým návrh sťažovateľa voči žalovanej Slovenskej republike zamietol v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu, došlo k porušeniu sťažovateľových

základných práv a slobôd. Skutkové a právne závery okresného aj krajského súdu, ktoré boli podkladom pre uvedené rozsudky, sú zjavne neodôvodnené a arbitrárne a zároveň majú za následok porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa.

Okresný súd odôvodnil svoje rozhodnutie tým, že sťažovateľ sám svojou doterajšou rozsiahlou trestnou činnosťou vzbudil dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti, čím za splnenia ostatných zákonných náležitostí bol daný dôvod pre rozhodnutie o väzbe. Z uvedených dôvodov dospel okresný súd k záveru, že sťažovateľovi právo na náhradu škody nevzniklo a základ jeho nároku na náhradu škody v danej veci tak nie je daný. Podľa okresného súdu, hoci sťažovateľ uvádza, že výkon väzby mu spôsobil vážnu psychickú ujmu, nejaví sa toto tvrdenie vzhľadom k jeho trestnej minulosti za dôveryhodné. Presná príčina jeho psychickej ujmy preukázaná nebola, nie je možné spochybníť, že psychickú ujmu utrpel, túto však nie je možné dať do príčinnej súvislosti s predmetným rozhodnutím o väzbe.

Krajský súd v Trenčíne ako odvolací súd rozhodoval o odvolaní sťažovateľa proti predmetnému rozsudku súdu prvého stupňa, pričom, ako vyplýva z odôvodnenia jeho rozhodnutia, v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými i právnymi závermi súdu prvého stupňa, osvojil si dôvody napadnutého rozsudku a v podrobnostiach na ne v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. odkázal. Odvolací súd dospel zhodne so súdom prvého stupňa k záveru, že je naplnené ustanovenie § 8 ods.6 písm. a/ zákona č. 514/2003 Z.z., právo na náhradu škody sťažovateľovi nevzniklo, nakoľko si väzbu zaviniť sám, a to svojou predchádzajúcou trestnou činnosťou (v čase rozhodnutia o väzbe bol 13 krát súdne trestaný a ďalšej trestnej činnosti sa mal dopustiť necelý mesiac po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody), ktorá bola jedným z rozhodujúcich dôvodov, pre ktorý bol vzatý do väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. c/ Trestného poriadku.

Tento právny názor súdu prvého stupňa ako aj odvolacieho súdu kvalifikuje sťažovateľ ako nesprávne právne posúdenie veci, ktoré je zjavne neodôvodnené a arbitrárne a zároveň má za následok porušenie jeho základných práv a slobôd.“

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľ poukazuje na to, že „[z] rozhodnutia č. 57/2010 vyplýva, že doterajšia súdna judikatúra dôvodila, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či

nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe) bola odčinená, a dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania.“

Podľa názoru sťažovateľa „[n]árok na odškodnenie sa priznáva, aj keď rozhodnutie o väzbe bolo zákonné, ak bolo trestné stíhanie zastavené alebo bol obvinený oslobodený spod obžaloby. Preto sťažovateľ považuje za krajne arbitrárny právny názor, že mu nevzniklo právo na náhradu škody, nakoľko si väzbu zaviniť sám svojou predchádzajúcou trestnou činnosťou. Do väzby sťažovateľ nebol vzatý z dôvodu jeho predchádzajúcej trestnej činnosti, ale z dôvodu, že bol nezákonne obvinený zo spáchania trestného činu. Ak by nebol nezákonne obvinený, do väzby by vzatý nebol. Svoju nepochybne kriminálnu minulosť sťažovateľ zmeniť nemôže. Preto, ak by mal byť správny právny názor súdov, v budúcnosti akékoľvek nezmyselné obvinenie jeho osoby z trestného činu a následné vzatie do väzby, by nezakladalo vznik práva na náhradu škody bez ohľadu na intenzitu spôsobenej ujmy, pretože až do smrti si všetky svoje budúce väzby zaviniť sám svojou minulosťou.“

V ostatnej časti sťažnosti sťažovateľ predkladá ústavnému súdu vlastný výklad príslušných ustanovení zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a poukazuje na to, že „[n]ezákonná väzba vyvolala u sťažovateľa extrémne psychické napätie, pocity krivdy, sklamania, nespravodlivosti a úzkosti či strachu...“.

V závere sťažnosti sťažovateľ poukázal aj na predchádzajúcu sťažnosť, konkrétne na skutočnosť, že predchádzajúca sťažnosť bola „... prijatá na ďalšie konanie. Len z dôvodu, že sťažovateľ podal súbežne aj dovolanie proti namietanému rozsudku odvolacieho súdu, ktoré sa viedlo na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp.zn. 8 Cdo 485/2014, Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením sp.zn. I. ÚS 717/2014-21 zo dňa 13.05.2015 napokon ústavnú sťažnosť odmietol pre neprípustnosť“.

Na základe uvedeného sťažovateľ v petite žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 19 Co 112/2012 zo 17. júla 2014 bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podstatou sťažnosti je namietané tvrdenie arbitrárnosti a neodôvodnenosti napadnutého rozhodnutia, v ktorom sa krajský súd stotožnil s názorom prvostupňového súdu ohľadom vzatia sťažovateľa do väzby. Nosný dôvod vzatia do väzby mal podľa názoru sťažovateľa spočívať v tom, že sťažovateľ si vzatie do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku mal zaviniť sám, a to svojou predchádzajúcou trestnou činnosťou (v čase rozhodovania o väzbe mal byť už mnohonásobne súdne trestaný a ďalšej trestnej činnosti sa mal dopustiť necelý mesiac po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody).

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vo veciach patriacich do ich právomoci. Predovšetkým ústavný súd pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú

dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

Ústavný súd po preskúmaní sťažnosti a jej príloh konštatuje, že napadnuté rozhodnutie spĺňa požiadavky ústavnej konformity. Krajský súd si napadnutom rozhodnutí osvojil názor prvostupňového súdu, že sťažovateľ bol vzatý do väzby nielen, ako to sám tvrdí z dôvodu existencie obavy, že bude pokračovať v trestnej činnosti [§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (preventívna väzba)], ale tiež za existencie dôvodnej obavy, že bude pôsobiť na svedkov alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie [§ 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (kolúzna väzba)].

Ústavný súd preto nemôže dať za pravdu sťažovateľovi, že bol vzatý do väzby jedine z dôvodu jeho kriminálnej minulosti, ktorej sa nemôže zbaviť. Prvostupňový aj krajský súd sa v prejednávanej veci snažili poukázať na previazanosť dôvodov kolúznej a preventívnej väzby pri zohľadnení skutočnosti, že sťažovateľ bol niekoľkonásobne súdne trestaný, pričom posledný skutok, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie, mal spáchať krátko po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Z uvedených dôvodov považovali rozhodnutie o väzbe sťažovateľa za zákonné, v nadväznosti na čo konštatovali, že sťažovateľovi právo na náhradu škody v danej veci nevzniklo a pre úplnosť dodali, že i v prípade vzniku nároku na náhradu škody by nemajetková ujma v peniazoch, ktorej sa sťažovateľ v konaní domáhal, mohla byť priznaná len za situácie, ak by samotné konštatovanie porušenia práva nebolo dostatočným zadosťučinením.

Na zvýraznenie správnosti prvostupňového rozhodnutia krajský súd v napadnutom rozhodnutí sťažovateľovi objasnil, že zavinenie sťažovateľa na vzatí do väzby nemožno stotožňovať so zavinením začatia trestného stíhania alebo vznesenia obvinenia, pretože skutočnosti odôvodňujúce vzatie obvineného do väzby sú skutkovo odlišné od tých, pre ktoré možno začať trestné stíhanie alebo vzniesť obvinenie. Krajský súd bol toho názoru, že v prejednávanej veci nebolo významné, či konanie sťažovateľa vyvolalo podozrenie, že bol spáchaný trestný čin, pre ktorý bol stíhaný, ale to, či jeho správanie alebo iné skutočnosti vyvolali dôvodnú obavu zakladajúcu niektorý z dôvodov väzby. Vo vzťahu k viacerým

väzobným dôvodom považoval za postačujúce, ak sťažovateľ zavinił splnenie aspoň jedného z nich.

Ústavný súd síce vníma postoj sťažovateľa, ktorý zrejme vidí napadnuté rozhodnutie viac vo svetle absurdnosti (sťažovateľ subjektívne cíti, že do väzby bol vzatý nespravodlivo, keďže v trestnom konaní vyšlo najavo, že „skutok sa nestal“, a vníma ako spravodlivé, že by za tento postup mal byť odškodnený), avšak za daných okolností sa nemôže stotožniť s tvrdeniami sťažovateľa, že krajský súd napadnuté rozhodnutie nedostatočne odôvodnil alebo že by na predmetné rozhodnutie neboli objektívne dané dôvody. Ústavný súd preto nemôže vnímať napadnuté rozhodnutie krajského súdu ani ako arbitrárne s priamym dopadom na v sťažnosti označené práva.

Z uvedených dôvodov neprichádzalo do úvahy, aby ústavný súd sťažnosť prijal na ďalšie konanie. Tej totiž chýbala ústavnoprávna relevancia, ktorá by takýto postup a rozhodnutie ústavného súdu odôvodňovala. V okolnostiach prípadu preto ústavný súd považuje postup krajského súdu za ústavne akceptovateľný a primerane argumentačne zdôvodnený. Napadnuté rozhodnutie preto nemožno považovať ani za svojvoľné či arbitrárne. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť tento právny názor svojím vlastným (m. m. II. ÚS 134/09, I. ÚS 417/08). V rozhodnutí krajského súdu teda ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu zo strany ústavného súdu.

Keďže ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu a označenými právami, porušenie ktorých sťažovateľ namietal, predloženú sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti

by bolo vyhovené (zrušenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu, vrátenie veci na ďalšie konanie a náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. mája 2016